

Збирка на задачи по аналитичка хемија

за студентите на студиските програми

магистер по фармација и дипломиран лабораториски биоинжињер

Фармацевтски факултет

Универзитет “Св Кирил и Методиј”, Скопје

Проф. д-р Јасмина Тониќ - Рибарска

Проф. д-р Сузана Трајковиќ - Јолевска

Скопје, 2018

СОСТАВ НА РАСТВОРИ

- Количинска концентрација на растворена супстанција B

$$C_B = \frac{n_B}{V_r} \quad [M]$$

- Масена концентрација на растворена супстанција B

$$\gamma_B = \frac{m_B}{V_r} \quad [g/L]$$

$$C = \frac{\gamma}{M} \quad ; \quad \gamma = C \cdot M$$

- Молалитет на растворена супстанција B во растворувач A

$$b_B = \frac{n_B}{m_A} \quad [mol/kg]$$

- Моларен (количински) удел

$$X_B = \frac{n_B}{\sum n_i}$$

- Масен удел

$$\omega_B (\%) = \frac{m_B}{\sum m_i} \cdot 100$$

- Волуменски удел

$$\varphi_B (\%) = \frac{V_B}{\sum V_i} \cdot 100$$

Преведување на концентрација на растворена супстанција во процентен масен удел и обратно

$$\omega_B(\%) = \frac{m_B}{\sum m_i} \cdot 100 \quad ; \quad m_B = C \cdot V \cdot M \quad ; \quad m_{r-r} = \rho \cdot V$$

$$\Rightarrow \omega_B(\%) = \frac{C_{(M)} \cdot V_{c(L)} \cdot M_{(g/mol)}}{V_{\omega(1000ml)} \cdot \rho_{(g/ml)}} \cdot 100$$

$$\Rightarrow C_{(M)} = \frac{\omega_{\%} \cdot V_{\omega(1000ml)} \cdot \rho_{(g/ml)}}{V_{c(L)} \cdot M_{(g/mol)} \cdot 100}$$

Пример 1. Да се пресмета процентен масен удел на калиум хидроксид (KOH) во раствор со $c = 9,0100 \text{ M}$ и $\rho = 1,3700 \text{ g/ml}$.

$M(\text{KOH}) = 56,10 \text{ g/mol}$

Одговор: 36,90 %

$$\omega_B(\%) = \frac{C_{(M)} \cdot V_{c(L)} \cdot M_{(g/mol)}}{V_{\omega(1000ml)} \cdot \rho_{(g/ml)}} \cdot 100$$

$$\omega_B(\%) = \frac{9,0100 \text{ M} \cdot 1 \text{ L} \cdot 56,10 \text{ g/mol}}{1000 \text{ ml} \cdot 1,3700 \text{ g/ml}} \cdot 100 = 36,90\%$$

Преведување на процентен масен удел во масена концентрација и обратно

$$\omega_B (\%) = \frac{\gamma_{(g/L)} \cdot V_{\gamma(L)}}{V_{\omega(1000ml)} \cdot \rho_{(g/ml)}} \cdot 100$$

$$\gamma_{(g/L)} = \frac{\omega_{\%} \cdot V_{\omega(1000ml)} \cdot \rho_{(g/ml)}}{V_{\gamma(L)} \cdot 100}$$

Пример 2. Да се пресмета масената концентрација на NaCl во раствор со масен удел 20 % и $\rho = 1,1478 \text{ g/ml}$.

$M(\text{NaCl}) = 58,46 \text{ g/mol}$

Одговор: $\gamma = 229,56 \text{ g/L}$

$$\gamma_{(g/L)} = \frac{\omega_{\%} \cdot V_{\omega(1000ml)} \cdot \rho_{(g/ml)}}{V_{\gamma(L)} \cdot 100}$$

$$\gamma_{(g/L)} = \frac{20\% \cdot 1000ml \cdot 1.1478 \text{ g/ml}}{1L \cdot 100} = 229,56 \text{ g/L}$$

Преведување на масен удел во моларен удел

Пример 3. Да се пресмета моларниот удел на HNO_3 во раствор од HNO_3 со процентен масен удел 35 % и густина 1,2140 g/ml.

$M(\text{HNO}_3) = 63 \text{ g/mol}$

Одговор: $X_{\text{HNO}_3} = 13,33\%$

$$m_{r-r} = \rho \cdot V = 1,2140 \text{ g/ml} \cdot 1000 \text{ ml} = 1214,0 \text{ g}$$

$$\begin{array}{l} 35 \text{ g HNO}_3 \rightarrow 100 \text{ g p-p} \\ x \text{ g HNO}_3 \rightarrow 1214 \text{ g p-p} \end{array}$$

$$x = 424,9 \text{ g HNO}_3$$

$$n = m/M = 424,9 \text{ g}/63 \text{ g/mol} = 6,7444 \text{ mol HNO}_3$$

$$100\% - 35\% = 65\%$$

$$\begin{array}{l} 65 \text{ g H}_2\text{O} \rightarrow 100 \text{ g p-p} \\ x \text{ g H}_2\text{O} \rightarrow 1214 \text{ g p-p} \end{array}$$

$$x = m/M = 789,1 \text{ g}/18 \text{ g/mol} = 43,8389 \text{ mol H}_2\text{O}$$

$$X_{\text{HNO}_3} = \frac{n_{\text{HNO}_3}}{\sum n_i} = \frac{6,7444 \text{ mol}}{6,7444 \text{ mol} + 43,8389 \text{ mol}} = 0,1333 \cdot 100 = 13,33\%$$

Разредување и мешање на раствори

При разредување на раствори се намалува количинската концентрација (c) на растворената супстанција, масената концентрација (γ) и другите начини на изразување на составот на растворот, но при тоа количеството (n) и масата (m) на растворената супстанција, пред и после разредувањето, останува иста.

$$n_1 = n_2 \quad \Rightarrow \quad c_1 \cdot V_1 = c_2 \cdot V_2$$

$$m_1 = m_2 \quad \Rightarrow \quad \gamma_1 \cdot V_1 = \gamma_2 \cdot V_2$$

Пример 4. Потребно е да се приготви 50 ml раствор на H_2SO_4 со количинска концентрација 1 M, со разредување на раствор од H_2SO_4 со $c = 5$ M.

Одговор: $V_{H_2O} = 40$ ml

$$0,05 \text{ L} \cdot 1 \text{ L} = V_2 \cdot 5 \text{ M}$$

$$V_2 = 0,01 \text{ L} = 10 \text{ ml}$$

$$V_{H_2O} = 50 \text{ ml} - 10 \text{ ml} = 40 \text{ ml}$$

Кога се мешаат одредени волумени на два раствора од иста растворена супстанција, а со различна концентрација (c_1 и c_2) се добива раствор со одреден волумен, кој е збир на двата волумени кои се мешаат, со концентрација c_3 која по вредност лежи помеѓу вредностите c_1 и c_2 , а количеството на растворената супстанција во новиот раствор ќе биде еднакво на збирот од количествата на супстанцијата во двата раствора што се мешаат

$$n_1 + n_2 = n_3 \quad V_1 + V_2 = V_3$$

$$c_1 \cdot V_1 + c_2 \cdot V_2 = c_3 \cdot V_3$$

$$V_2 = \frac{V_3 \cdot c_3 - V_1 \cdot c_1}{c_2}$$

$$V_1 + \frac{V_3 \cdot c_3 - V_1 \cdot c_1}{c_2} = V_3 \cdot c_2$$

$$V_1 \cdot c_2 + V_3 \cdot c_3 - V_1 \cdot c_1 = V_3 \cdot c_2$$

$$V_1 \cdot (c_2 - c_1) = V_3 \cdot (c_2 - c_3)$$

$$V_1 = \frac{V_3 \cdot (c_2 - c_3)}{c_2 - c_1}$$

$$V_2 = V_3 - V_1$$

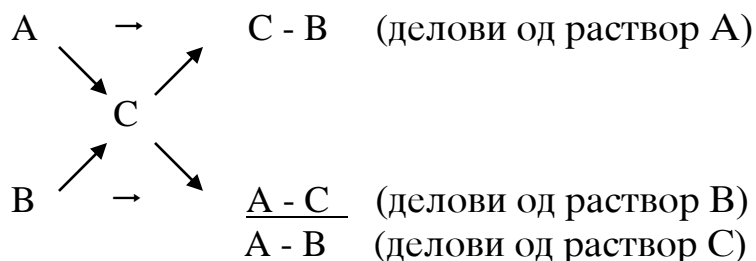
Пример 5. Кои волумени од раствор на HCl со $c_1 = 0,1 \text{ M}$ и $c_2 = 0,5 \text{ M}$, треба да се помешаат за да се добие 2 L раствор HCl со $c_3 = 0,2 \text{ M}$.

Одговор: $V_1 = 1,5 \text{ L}$ и $V_2 = 0,5 \text{ L}$

$$V_1 = \frac{V_3 \cdot (c_2 - c_3)}{c_2 - c_1} = \frac{2 \text{ L} (0,5 \text{ M} - 0,2 \text{ M})}{(0,5 \text{ M} - 0,1 \text{ M})} = 1,5 \text{ L}$$

$$V_2 = V_3 - V_1 = 2 \text{ L} - 1,5 \text{ L} = 0,5 \text{ L}$$

Правило на ѕвезда

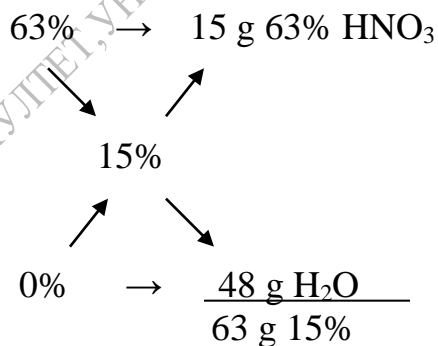

➤ Концентрацијата на растворот C мора да биде помала од концентрацијата на растворот A, а поголема од растворот B (се разбира $A > B$)

➤ Начинот на изразување на составот на растворите A, B и C мора да биде ист
 - доколку се изразени во процентен масен удел, тогаш вредностите C - B, A - C и A - B претставуваат масени делови (g)
 - доколку се изразени во количинска или масена концентрација, тогаш тие претставуваат волуменски делови (ml)

Пример 6. Колку треба да се земе (g) од раствор на HNO_3 со масен удел 63 % и H_2O за да се добие 1 kg 15 % киселина.

Одговор: 238 g HNO_3 и 762 g H_2O

$$m_{p-p} = 1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$$

$$\begin{array}{l} 15 \text{ g } 63 \% \text{ HNO}_3 \rightarrow 63 \text{ g } 15 \% \text{ p-p} \\ x \text{ g } 63 \% \text{ HNO}_3 \rightarrow 1000 \text{ g } 15 \% \text{ p-p} \end{array}$$

$$x = 238 \text{ g HNO}_3$$

$$m_{\text{H}_2\text{O}} = 1000 \text{ g} - 238 \text{ g} = 762 \text{ g}$$

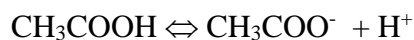
Задачи за раствори

1. Кој волумен треба да се земе од раствор на HNO_3 со масен удел 10 % и густина 1,0343 g/ml, за да се приготви 250 ml раствор на HNO_3 со $c = 0,1\text{M}$?
 $M(\text{HNO}_3) = 63 \text{ g/mol}$
Одговор: 15,23 ml
2. Треба да се приготви 750 ml раствор на HNO_3 со $c = 0,01 \text{ M}$. На располагање имаме 25 % HNO_3 со густина 1,1469 g/ml. Кој волумен треба да се земе од 25 % киселина и вода?
 $M(\text{HNO}_3) = 63 \text{ g/mol}$
Одговор: 1,65 ml HNO_3 и 748,35 ml H_2O
3. Да се пресмета масениот удел изразен во проценти, на раствор од HCOOH со $c=5,7652 \text{ M}$ и $\rho = 1,0609 \text{ g/ml}$.
 $M(\text{HCOOH}) = 46 \text{ g/mol}$
Одговор: 24,99 %
4. Да се пресмета концентрацијата на H_2SO_4 во 28 % раствор со $\rho = 1,1666\text{g/ml}$.
 $M(\text{H}_2\text{SO}_4) = 98 \text{ g/mol}$
Одговор: 3,3331 M
5. Кој волумен од 20 % HCl со $\rho = 1,0980 \text{ g/ml}$ треба да се земе за да се приготви 0,5 L 0,1 M HCl ?
 $M(\text{HCl}) = 36,45 \text{ g/mol}$
Одговор: 8,29 ml
6. Кој волумен од 17 % H_2SO_4 со $\rho = 1,1168 \text{ g/ml}$ треба да се земе за да се приготви 1 L 0,05 M H_2SO_4 ?
 $M(\text{H}_2\text{SO}_4) = 98 \text{ g/mol}$
Одговор: 25,81 ml
7. Да се определи масениот удел изразен во проценти на HCOOH во раствор со $c=0,8776 \text{ M}$ и $\rho = 1,0093 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{HCOOH}) = 46 \text{ g/mol}$
Одговор: 3,99 %
8. Да се пресмета концентрацијата на 42 % раствор од H_2SO_4 со густина 1,2591 g/ml?
 $M(\text{H}_2\text{SO}_4) = 98 \text{ g/mol}$
Одговор: 5,3961 M
9. Да се пресмета концентрацијата на 20 % раствор од NaOH со густина 1,2191 g/ml?
 $M(\text{NaOH}) = 40 \text{ g/mol}$
Одговор: 6,0955 M
10. Да се пресмета концентрацијата на 4 % раствор од NaOH со $\rho = 1,0428 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{NaOH}) = 40 \text{ g/mol}$
Одговор: 1,0428 M
11. Да се пресмета концентрацијата на 38 % раствор на NaOH со $\rho = 1,4101 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{NaOH}) = 40 \text{ g/mol}$
Одговор: 13,3959 M
12. Да се пресмета концентрацијата на 9,91 % раствор од NH_3 со $\rho = 0,9600 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{NH}_3) = 17 \text{ g/mol}$
Одговор: 5,5962 M

13. Да се пресмета концентрацијата на 34,95 % раствор од NH_3 со $\rho = 0,8820 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{NH}_3) = 17 \text{ g/mol}$
Одговор: 18,1329 М
14. Да се пресмета концентрацијата на 20,49 % раствор од NH_3 со $\rho = 0,9240 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{NH}_3) = 17 \text{ g/mol}$
Одговор: 11,1396 М
15. Да се пресмета концентрацијата на 15,04 % раствор од NH_3 со $\rho = 0,9420 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{NH}_3) = 17 \text{ g/mol}$
Одговор: 8,3339 М
16. Да се определи концентрацијата на Na_2CO_3 во раствор со процентен масен удел на супстанцата од 12 % и густина $1,1240 \text{ g/ml}$?
 $M(\text{Na}_2\text{CO}_3) = 106 \text{ g/mol}$
Одговор: 1,2725 М
17. Кој волумен треба да се земе од 25 % раствор на NH_3 за да се приготви раствор од NH_3 со концентрација 1 М. На етикетата од шишето стои дека $1 \text{ L} = 910 \text{ g}$.
 $M(\text{NH}_3) = 17,03 \text{ g/mol}$
Одговор: 74, 86 ml
18. Колкав волумен треба да се земе од глацијална оцетна киселина, за да се приготви 0,1 М CH_3COOH . На оригиналното шише од глацијалната оцетна киселина на етикетата стои податок $1 \text{ L} = 1,05 \text{ kg}$.
 $M(\text{CH}_3\text{COOH}) = 60,05 \text{ g/mol}$
Одговор: 5,72 ml
19. Да се пресмета концентрацијата на раствор од NH_3 со масена концентрација $85,2 \text{ g/L}$.
 $M(\text{NH}_3) = 17,03 \text{ g/mol}$
Одговор: 5,0029 М
20. Да се пресмета масената концентрација на раствор од KOH со концентрација $5,2549 \text{ M}$.
 $M(\text{KOH}) = 56,09 \text{ g/mol}$
Одговор: 294,75 g/L
21. Да се пресмета процентниот масен удел на H_3PO_4 ако растворот е со масена концентрација $326,6 \text{ g/L}$ и со густина $1,1665 \text{ g/ml}$.
Одговор: 27,99 %
22. Да се пресмета масениот удел во проценти и количинската концентрација на HNO_3 ако во 1 L се растворени $424,9 \text{ g}$, а растворот има густина $1,2140 \text{ g/ml}$.
 $M(\text{HNO}_3) = 63 \text{ g/mol}$
Одговор: 35 % и 6,7444 М
23. Која е концентрацијата на 96 % H_2SO_4 , ако густината на растворот е $1,84 \text{ g/ml}$.
 $M(\text{H}_2\text{SO}_4) = 98 \text{ g/mol}$
Одговор: 18,0245 М
24. Која е концентрацијата на 34,2 % раствор на етанол чија густина е $0,95 \text{ g/ml}$.
 $M(\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}) = 46,02 \text{ g/mol}$
Одговор: 7,0599 М
25. Густината на 20 % раствор од H_2SO_4 е $1,1143 \text{ g/ml}$. Која е концентрацијата на киселината во растворот?
 $M(\text{H}_2\text{SO}_4) = 98 \text{ g/mol}$

- Одговор: 2,2741 M**
26. Која е концентрацијата на HCl, со масена концентрација 250 g/L.
 $M(\text{HCl}) = 36,45 \text{ g/mol}$
Одговор: 6,8587 M
27. Која е масената концентрација на раствор од NH₃ со концентрација 0,1234 M.
 $M(\text{NH}_3) = 17 \text{ g/mol}$
Одговор: 2,0978 g/L
28. Која е масената концентрација изразена во mg/ml на раствор од KMnO₄ со концентрација од 0,01 M.
 $M(\text{KMnO}_4) = 158,04 \text{ g/mol}$
Одговор: 1,5804 mg/ml
29. Да се пресмета масената концентрација на раствор од KCl, ако 125 ml содржи 2 g KCl.
Одговор: 16 g/L
30. Да се пресмета масениот удел во проценти на раствор од HCl со масена концентрација 40,72 g/L и густина 1,0181 g/ml.
Одговор: 3.99 %
31. Да се пресмета процентниот масен удел на HCl во раствор кој содржи 344,8 g/L со густина 1,1493 g/ml.
Одговор: 30 %
32. Да се приготви 100 ml раствор од NaCl со масена концентрација 20 mg/ml со разредување на раствор од NaCl со масена концентрација 200 mg/ml.
Одговор: $V_{\text{NaCl}} = 20 \text{ ml}$ и $V_{\text{H}_2\text{O}} = 80 \text{ ml}$
33. Колкав волумен од 92,1 % раствор на H₂SO₄ со густина 1,8300 g/ml треба да се земе за приготвување на 1000 ml 37,2 % H₂SO₄ со густина 1,2800 g/ml?
Одговор: 282.5 ml
34. Кои волумени треба да се помешаат од растворите на HCl со $\gamma_1 = 10 \text{ mg/ml}$ и $\gamma_2 = 20 \text{ mg/ml}$, за да се добие 200 ml раствор на HCl со $\gamma = 15 \text{ mg/ml}$.
Одговор: По 100 ml
35. Колку ml од 92,1 % H₂SO₄ со густина 1,8300 g/ml треба да се земе за приготвување на 1000 ml 37,2 % H₂SO₄ со густина 1,2800 g/ml.
36. Да се определи концентрацијата на KOH во раствор со $\omega = 36,9 \%$ и $\rho = 1,3700 \text{ g/ml}$.
 $M(\text{KOH}) = 56,10 \text{ g/mol}$
Одговор: $c = 9,0112 \text{ M}$
37. Треба да се приготви 300 ml раствор со масен удел 4 % од HCl и густина 1,01819 g/ml, со разредување на раствор од HCl со масен удел 24 % и густина 1,1187 g/ml. Да се реши по правило на ѕвезда!
Одговор: Треба да се земат 45,51 ml 24 % HCl и 254,49 ml вода.
38. При мешање на 2,5 L раствор на NaCl со $c = 0,1250 \text{ M}$ и 0,75 L на раствор од NaCl со $c = 0,5 \text{ M}$ се добива раствор чија концентрација треба да се пресмета.
Одговор: $c = 0,2117 \text{ M}$
39. Кој волумен од раствор на HCl со $c = 0,3 \text{ M}$ треба да се земе за да се приготви 340 ml 0,15 M HCl.
Одговор: $V = 170 \text{ ml}$

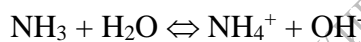
ПУФЕРСКИ РАСТВОРИ

$$K_a = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-] \times [\text{H}^+]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} \Rightarrow [\text{H}^+] = K_a \times \frac{[\text{CH}_3\text{COOH}]}{[\text{CH}_3\text{COO}^-]}$$

или, воопштено:

$$[\text{H}^+] = K_a \times \frac{[\text{кис}]}{[\text{сол}]}$$

$$K_b = \frac{[\text{NH}_4^+] \times [\text{OH}^-]}{[\text{NH}_3]} \Rightarrow [\text{OH}^-] = K_b \times \frac{[\text{NH}_3]}{[\text{NH}_4^+]}$$

или, воопштено:

$$[\text{OH}^-] = K_b \times \frac{[\text{база}]}{[\text{сол}]}$$

pH:

$$[\text{H}^+] = K_a \times \frac{[\text{кис}]}{[\text{сол}]} \quad / \log$$

$$\log [\text{H}^+] = \log K_a + \log \frac{[\text{кис}]}{[\text{сол}]} \quad / \times (-1)$$

$$-\log [\text{H}^+] = -\log K_a - \log \frac{[\text{кис}]}{[\text{сол}]}$$

$$\begin{array}{ccc}
 -\log [\text{H}^+] = \text{pH}; & & -\log K_a = \text{p}K_a \\
 \text{[кис]} & & \text{[сол]} \\
 \text{pH} = \text{p}K_a - \log \frac{\text{[кис]}}{\text{[сол]}} & \text{или} & \text{pH} = \text{p}K_a + \log \frac{\text{[сол]}}{\text{[кис]}}
 \end{array}$$

pOH:

$$\begin{array}{ccc}
 & & \text{[база]} \\
 [\text{OH}^-] = K_b \times \frac{\text{[база]}}{\text{[сол]}} & / \log & \\
 & & \text{[сол]} \\
 & & \text{[база]} \\
 \log [\text{OH}^-] = \log K_b + \log \frac{\text{[база]}}{\text{[сол]}} & / \times (-1) & \\
 & & \text{[сол]} \\
 & & \text{[база]} \\
 -\log [\text{OH}^-] = -\log K_b - \log \frac{\text{[база]}}{\text{[сол]}} & & \\
 & & \text{[сол]} \\
 -\log [\text{OH}^-] = \text{pOH} & & -\log K_b = \text{p}K_b \\
 & & \text{[база]} \\
 \text{pOH} = \text{p}K_b - \log \frac{\text{[база]}}{\text{[сол]}} & \text{или} & \text{pOH} = \text{p}K_b + \log \frac{\text{[сол]}}{\text{[база]}} \\
 & & \text{[сол]} \\
 \text{pH} = 14 - \text{p}K_b - \log \frac{\text{[сол]}}{\text{[база]}} & & \\
 & & \text{[база]}
 \end{array}$$

Задачи за пуферски раствори

1. Да се пресмета рН на раствор добиен со мешање на 150 ml 0.08 M HCOOH и 180 ml 0.15 M HCOOK.
K (HCOOH) = $1,77 \cdot 10^{-4}$ M
Одговор: рН = 4,10
2. Да се пресмета рН на раствор добиен со мешање на 50 ml 0.1 M CH₃COOH и 30ml 0.1 M NaOH.
K (CH₃COOH) = $1,75 \cdot 10^{-5}$ M.
Одговор: рН = 4,93
3. Колку грама цврст HCOONa треба да се раствори во 100 ml 0.05 M HCOOH за да се добие раствор со рН = 4,00. K(HCOOH) = $1,77 \cdot 10^{-4}$ M.
M (HCOONa) = 68 g/mol
Одговор: m = 0,6 g
4. Да се пресмета рН на растворот кој содржи 0.5 M H₃PO₄ и 0.25 M NaH₂PO₄. Сукцесивните константи на дисоцијација на H₃PO₄ се: K₁ = $7,52 \cdot 10^{-3}$ M, K₂ = $6,31 \cdot 10^{-8}$ M; K₃ = $1,26 \cdot 10^{-12}$ M.
Одговор: рН = 1,82
5. Да се пресмета вишокот на супстанцијата и рН на растворот по извршената реакција помеѓу 50 ml 0,01 M CH₃COOH и 15 ml 0,05 M NaOH.
Одговор: $2,5 \cdot 10^{-4}$ mol NaOH вишок; рН = 11,59
6. При реакција на 100 ml KOH со c = 0,2 M и 50 ml HNO₃ со c = 0,25 M се добива раствор чиј рН треба да се пресмета.
Одговор: рН = 12,70
7. Пуферски раствор содржи 0,05 M NH₃ и 0,1 M NH₄Cl. Да се пресмета рН на растворот. Како се менува рН на растворот при додавање на 1 L пуферски раствор на NaOH со c = 0,01 M.
K (NH₃) = $1,79 \cdot 10^{-5}$ M
Одговор: рН = 8,95 (на пуферскиот раствор); рН = 9,07 (после додавање на NaOH)
8. На 80 ml раствор од H₂SO₄ со концентрација 0,1 M, додадено е 100 ml раствор од NaOH со концентрација 0,1 M. Да се пресмета рН на растворот.
Одговор: рН = 1,48
9. Да се пресмета рН на раствор ако во 100 ml 0,05 M CH₃COOH се додаде 0,082 g безводен CH₃COONa.
M (CH₃COONa) = 82 g/mol
pK (CH₃COOH) = 4,75
Одговор: рН = 4,05
10. Да се пресмета рН на растворот кој содржи 0.5 M Na₃PO₄ и 1 M Na₂HPO₄. Сукцесивните константи на дисоцијација на H₃PO₄ се: K₁ = $7,52 \cdot 10^{-3}$ M, K₂ = $6,31 \cdot 10^{-8}$ M, K₃ = $1,26 \cdot 10^{-12}$ M.
Одговор: рН = 11,6
11. Да се пресмета рН на растворот добиен при мешање на 200 ml 0.01 M Na₃PO₄ и 100 ml 0,02 M Na₂HPO₄. Сукцесивните константи на дисоцијација на H₃PO₄ се: K₁ = $7,52 \cdot 10^{-3}$ M, K₂ = $6,31 \cdot 10^{-8}$ M, K₃ = $1,26 \cdot 10^{-12}$ M. **Одговор: рН = 11,9**

ЈОНСКА СИЛА НА РАСТВОРИ, АКТИВИТЕТ

Активитетот претставува активна или ефективна концентрација на една супстанција, односно масата која реално учествува во една хемиска реакција

$$a = \varphi \times c / M$$

- a - активитет
 φ - коефициент на активитет
 c - концентрација (аналитичка концентрација)
 M - мерна единица за аналитичка концентрација (моларност)

Пресметување на коефициент на активитет (φ):

- Коефициентот (φ) зависи од **јонската сила на растворот (μ)**

Јонска сила на раствор - мерка за јачината на електричното поле кое делува во раствором:

$$\mu = \frac{1}{2} \sum c_i \cdot z_i^2$$

c_i - **јонска концентрација** на одреден јон изразена во М
 z_i - **полнеж** на јонот (пр. за Na^+ , Cl^- , NH_4^+ $z = 1$, за Mg^{2+} , SO_4^{2-} $z = 2$ итн.)

Пресметување на коефициент на активитет (φ) – формула на Debye и Hückel:

$$\log \varphi_i = -\frac{0.5 \cdot z_i^2 \sqrt{\mu}}{1 + \sqrt{\mu}}$$

Во раствори со јонска сила помала од **0.005 М** вредноста во именителот станува приближно еднаква на 1, па претходната равенка преоѓа во:

$$\log \varphi_i = -0.5 \cdot z_i^2 \cdot \sqrt{\mu}$$

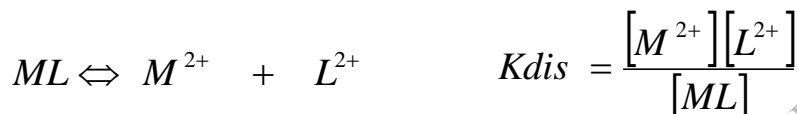
позната како **граничен закон на Debye и Hückel.**

Задачи за јонска сила на раствори и активитет на јони

1. Да се пресмета јонската сила на раствор од NaClO_4 со аналитичка концентрација 1 М.
Одговор: $\mu = 1 \text{ M}$
2. Со примена на граничниот Debye-Hückel-ов закон да се пресмета активитетот на Mg^{2+} и Cl^- јоните во раствор кој содржи 0.001 М K_2SO_4 и 0.001 М MgCl_2 .
Одговор: $a_{\text{Mg}^{2+}} = 7,18 \cdot 10^{-4}$; $a_{\text{Cl}^-} = 1,84 \cdot 10^{-3}$
3. Ако се претпостави дека CH_3COOH со $c = 1 \text{ M}$ е дисоцирана 0,4 %, да се пресмета активитетот на H^+ јоните во растворот.
Одговор: $a_{\text{H}^+} = 3,7126 \cdot 10^{-3}$
4. Да се пресмета јонската сила (μ) на раствор кој содржи MgSO_4 со $c = 0.01 \text{ M}$ и AlCl_3 со $c = 0.02 \text{ M}$.
Одговор: $\mu = 0,16 \text{ M}$
5. Колкава ќе биде аналитичката концентрација на AlCl_3 во растворот, за јонската сила да изнесува 0,05 М?
Одговор: $c = 8,33 \cdot 10^{-3} \text{ M}$
6. Со примена на граничниот Debye-Hückel-ов закон да се пресметаат коефициентите на активитет за јони со полнеж 1^+ и 2^+ при јонска сила на растворот од 0,100 М.
Одговор: $\phi = 0,6887$ ($z = 1$); $\phi = 0,2251$ ($z = 2$)
7. Да се пресмета јонската сила на следниве раствори:
  - а. NaNO_3 со концентрација 0,001 М
  - б. AlCl_3 со концентрација 0,001 М**Одговор: а. $1 \cdot 10^{-3} \text{ M}$; б. $6 \cdot 10^{-3} \text{ M}$**

КОМПЛЕКСНИ СОЕДИНЕНИЈА

Задачи за комплексни соединенија

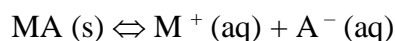
- Пресметај ја вредноста на константата на нестабилност на комплексно соединение "x" ако константата на стабилност има вредност $6,8 \times 10^{18} \text{ dm}^3/\text{mol}$
Одговор: $K_{dis} = 1,47 \cdot 10^{-19} \text{ M}$
- Колкава е концентрацијата на цијанидните јони во раствор на $[\text{Hg}(\text{CN})_4]^{2-}$ со концентрација 0,1 M, ако константата на нестабилност е $4 \times 10^{-12} \text{ mol}^4/\text{dm}^{12}$.
Одговор: $[\text{CN}^-] = 4,37 \cdot 10^{-3} \text{ M}$
- Колкава е концентрацијата на сребрените јони во раствор на $[\text{Ag}(\text{NH}_3)_2]\text{Cl}$ со концентрација 0,04 M, ако константата на нестабилност е $6,8 \times 10^{-8} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$.
Одговор: $[\text{Ag}^+] = 8,79 \cdot 10^{-4} \text{ M}$
- Во раствор на $[\text{HgCl}_4]^{2-}$ со концентрација 0,1 M има $1,3 \times 10^{-4} \text{ M}$ Hg^{2+} . Да се пресмета константата на стабилност на комплексот.
Одговор: $\beta = 1,05 \cdot 10^{16} \text{ dm}^{12}/\text{mol}^4$
- Во раствор на $\text{K}_2[\text{Cd}(\text{CN})_4]$ со концентрација 0,01 M има $5,6 \times 10^{-5} \text{ M}$ Cd^{2+} . Да се пресмета константата на нестабилност на комплексот. Која вредност ќе има константата на стабилност?
Одговор: $K_{dis} = 1,4 \cdot 10^{-17} \text{ mol}^4/\text{dm}^{12}$; $\beta = 7,14 \cdot 10^{16} \text{ dm}^{12}/\text{mol}^4$
- Која е $[\text{Zn}^{2+}]$ и $[\text{NH}_3]$ во раствор на $[\text{Zn}(\text{NH}_3)_2]^{2+}$ со $c = 0,1 \text{ M}$.
 $K_d = 2,6 \cdot 10^{-10} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$
Одговор: $[\text{Zn}^{2+}] = 1,87 \cdot 10^{-4} \text{ M}$; $[\text{NH}_3] = 3,73 \cdot 10^{-4} \text{ M}$
- Да се пресмета концентрацијата на Ag^+ јони во следниве раствори со концентрација 0,0100 M:
  - $[\text{Ag}(\text{NH}_3)_2]\text{NO}_3$; $K_d = 6,8 \cdot 10^{-8} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$
Одговор: $5,54 \cdot 10^{-4} \text{ M}$
  - $\text{K}[\text{Ag}(\text{CN})_2]$; $K_d = 8 \cdot 10^{-22} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$
Одговор: $1,26 \cdot 10^{-8} \text{ M}$

ПРОИЗВОД НА РАСТВОРЛИВОСТ

Рамнотежи во хетерогени системи – Производ на растворливост

Производ на растворливост е константа на рамнотежа на реакцијата во која цврстата фаза се раствора, дисоцира на јоните од кои е изградена, при тоа што тие јони преминуваат во растворот.

Ако некоја тешко растворлива сол MA се стави во вода, во заситениот раствор ќе се воспостави рамнотежа помеѓу цврстата фаза и хидратизираните јони

K°_{sp} – термодинамичка константа на производ на растворливост (при дадена температура)

$$K^{\circ}_{sp} = \frac{a(M^+) \times a(A^-)}{a(MA)_s} \quad a(MA)_s = 1 \quad \mathbf{K^{\circ}_{sp} = a(M^+) \times a(A^-)}$$

K_{sp} – концентрациска константа на производ на растворливост

$$K_{sp} = c(M^+) \times c(A^-)$$

За општ тип на сол: $M_m A_a \Leftrightarrow m M^{a+} + a A^{m-}$

$$K^{\circ}_{sp} = c^m \times \varphi^m (M^{a+}) \times c^a \times \varphi^a (A^{m-})$$

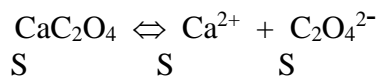
Растворливост на супстанцииите, S: - масена растворливост
- количинска растворливост

$$S = \sqrt{K_{sp}} (MA) = \sqrt{\frac{K^{\circ}_{sp}}{\varphi(M^+) \times \varphi(A^-)}}$$

Задачи за производ на растворливост

- Да се пресмета моларната растворливост и активноста на магнезиумовите, амониумовите и фосфатните јони во заситен раствор на $\text{MgNH}_4\text{PO}_4 \times 6\text{H}_2\text{O}$.
 $K_{sp} = 6,5 \times 10^{-13} \text{ mol}^3/\text{dm}^9$
Одговор: $\alpha_{\text{Mg}^{2+}} = 0,895$; $\alpha_{\text{Mg}^{2+}} = 7,75 \cdot 10^{-5}$; $\alpha_{\text{NH}_4^+} = 0,973$; $\alpha_{\text{NH}_4^+} = 8,4 \cdot 10^{-5}$; $\alpha_{\text{PO}_4^{3-}} = 0,78$; $\alpha_{\text{PO}_4^{3-}} = 6,75 \cdot 10^{-5}$
- Да се пресмета моларната растворливост и концентрацијата на Pb^{2+} и J^- во заситен раствор на PbJ_2 .
 $K_{sp} = 8,1 \times 10^{-9} \text{ mol}^3/\text{dm}^9$
Одговор: $S = 1,26 \cdot 10^{-3} \text{ M}$; $[\text{Pb}^{2+}] = 1,26 \cdot 10^{-3} \text{ M}$; $[\text{J}^-] = 2,53 \cdot 10^{-3} \text{ M}$
- Да се пресмета производот на растворливост на PbJ_2 ако заситениот раствор содржи $0,5855 \text{ g/L PbJ}_2$.
 $M(\text{PbJ}_2) = 461 \text{ g/mol}$
Одговор: $K_{sp\text{PbJ}_2} = 8,19 \cdot 10^{-9} \text{ mol}^3/\text{dm}^9$
- Да се пресмета производот на растворливост на PbJ_2 ако во заситен раствор од 250 ml се содржат $0,08058 \text{ g}$ јодидни јони.
 $M(\text{J}^-) = 126,9 \text{ g/mol}$
Одговор: $K_{sp\text{PbJ}_2} = 8,19 \cdot 10^{-9} \text{ mol}^3/\text{dm}^9$
- Да се пресмета моларната растворливост и активност на Mg^{2+} и CO_3^{2-} во заситениот раствор на MgCO_3 .
 $K_{sp\text{MgCO}_3} = 2,6 \cdot 10^{-5} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$
Одговор: $S = 5,1 \cdot 10^{-3} \text{ mol/dm}^3$, $\alpha_{\text{Mg}^{2+}} = \alpha_{\text{CO}_3^{2-}} = 2,86 \cdot 10^{-3}$
- Да се пресмета моларната растворливост и концентрацијата на Pb^{2+} и PO_4^{3-} јоните во заситен раствор на $\text{Pb}_3(\text{PO}_4)_2$.
 $K_{sp} = 1,5 \cdot 10^{-32} \text{ mol}^5/\text{dm}^{15}$
Одговор: $S = 1,7 \cdot 10^{-7} \text{ mol/dm}^3$, $[\text{Pb}^{2+}] = 5,1 \cdot 10^{-7} \text{ mol/dm}^3$, $[\text{PO}_4^{3-}] = 3,4 \cdot 10^{-7} \text{ mol/dm}^3$
- Да се пресмета моларната растворливост на AgCl во раствор од KNO_3 со концентрација $0,01 \text{ M}$ и да се спореди со моларната растворливост која ја има во чиста вода.
 $K_{sp\text{AgCl}} = 1 \cdot 10^{-10} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$
Одговор: $1,10 \cdot 10^{-5} \text{ M}$, **1,12 пати**
- Да се пресмета моларната растворливост на Ag_2CrO_4 , во $0,01 \text{ M}$ раствор на KNO_3 и во вода.
 $K_{sp} = 1,1 \cdot 10^{-12} \text{ mol}^3/\text{dm}^9$
Одговор: во вода $S = 6,503 \cdot 10^{-5} \text{ M}$, во KNO_3 $S = 8,11 \cdot 10^{-5} \text{ M}$
- Да се пресмета моларната растворливост на CaC_2O_4 во $0,01 \text{ M}$ раствор на KNO_3 и во вода.
 $K_{sp} = 2,29 \times 10^{-9} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$
Одговор: во вода $S = 4,79 \cdot 10^{-5} \text{ M}$; во KNO_3 $S = 7,25 \cdot 10^{-5} \text{ M}$

Решение на деветата задача:

$$[\text{Ca}^{2+}] = [\text{C}_2\text{O}_4^{2-}] = \text{S}$$

a)

$$\mu = \frac{1}{2} (0,01\text{M} \cdot 1^2 + 0,01\text{M} \cdot 1^2) = 0,01\text{M}$$

$$\log \varphi_{\text{Ca}^{2+}} = -\frac{0,5 \cdot 2^2 \sqrt{0,01}}{1 + \sqrt{0,01}} = -0,185$$

$$\varphi_{\text{Ca}^{2+}} = 0,65$$

$$\log \varphi_{\text{C}_2\text{O}_4^{2-}} = -\frac{0,5 \cdot 2^2 \sqrt{0,01}}{1 + \sqrt{0,01}} = -0,185$$

$$\varphi_{\text{C}_2\text{O}_4^{2-}} = 0,65$$

$$K^{\circ}_{\text{sp}} = [\text{Ca}^{2+}] \cdot \varphi_{\text{Ca}^{2+}} \cdot [\text{C}_2\text{O}_4^{2-}] \cdot \varphi_{\text{C}_2\text{O}_4^{2-}}$$

$$K_{\text{sp}} = \text{S}^2 \cdot \varphi_{\text{Ca}^{2+}} \cdot \varphi_{\text{C}_2\text{O}_4^{2-}}$$

$$S = \sqrt{K_{\text{sp}}} (\text{MA}) = \sqrt{\frac{K_{\text{sp}}}{\varphi(\text{M}^+) \times \varphi(\text{A}^-)}} = \sqrt{\frac{2,29 \cdot 10^{-9} \text{ mol}^2 / \text{dm}^6}{0,65 \cdot 0,65}} = 7,36 \cdot 10^{-5} \text{ M}$$

б)

$$K_{\text{sp}} = [\text{Ca}^{2+}] \cdot [\text{C}_2\text{O}_4^{2-}] = \text{S} \cdot \text{S} = \text{S}^2$$

$$\text{S} = \sqrt{K_{\text{sp}}} = 4,78 \cdot 10^{-5} \text{ M}$$

РЕДОКС РЕАКЦИИ

Nernst-ова равенка

$$E = E^{\circ} + \frac{0.059 V}{z} \log \frac{[ox]}{[red]}$$

E – електроден потенцијал на системот

E^o – стандарден електроден потенцијал на редокс парот

z – број на разменети електрони во полуреакцијата

Константа на рамнотежа на редокс реакција

$$\log K^{\circ} = \frac{z (E_1^{\circ} - E_2^{\circ})}{0,059 V}$$

E₁^o – стандарден електроден потенцијал на редокс парот на оксидансот

E₂^o – стандарден електроден потенцијал на редокс парот на редукторот

z – вкупен број на електрони разменети во реакцијата

Задачи за редокс реакции

1. Да се пресметаат електродните потенцијали на платинската електрода потопена во раствор во кој
Pt | Sn⁴⁺ (0.05 M); Sn²⁺ (0.1 M)
E^o Sn⁴⁺/Sn²⁺ = + 0.150 V
Одговор: E = 0,149 V
2. Сребрена електрода во раствор на свои јони (сребрени) има електроден потенцијал + 0,622 V. Да се пресмета концентрацијата на сребрените јони во растворот.
E^o Ag⁺/Ag = + 0.799 V; Ag⁺ + e⁻ ⇌ Ag(s)
Одговор: [Ag⁺] = 1,02 · 10⁻³ M

3. Да се пресмета константата на рамнотежа на редокс реакцијата:
 $2\text{Fe}^{3+} + \text{Sn}^{2+} \rightleftharpoons 2\text{Fe}^{2+} + \text{Sn}^{4+}$
 $E^\circ(\text{Fe}^{3+}/\text{Fe}^{2+}) = 0,77 \text{ V}; \quad E^\circ(\text{Sn}^{4+}/\text{Sn}^{2+}) = 0,15 \text{ V}$
Одговор: $K^\circ = 1,05 \cdot 10^{21}$
4. Да се пресмета константата на рамнотежа на редокс реакцијата:
 $5\text{Fe}^{2+} + \text{MnO}_4^- + 8\text{H}^+ \rightleftharpoons 5\text{Fe}^{3+} + \text{Mn}^{2+} + 4\text{H}_2\text{O}$
 $E^\circ(\text{Fe}^{3+}/\text{Fe}^{2+}) = 0,77 \text{ V}; \quad E^\circ(\text{MnO}_4^-/\text{Mn}^{2+}) = 1,51 \text{ V}$
Одговор: $K^\circ = 5,13 \cdot 10^{62}$
5. Во кој правец спонтано ќе се одвива реакцијата
 $\text{Cu}^{2+} + 2\text{Fe}^{2+} \rightleftharpoons \text{Cu(s)} + 2\text{Fe}^{3+}$
 ако се помешаат супстанциите во следните концентрации:
 $[\text{Cu}^{2+}] = 0,02\text{M} \quad E^\circ(\text{Cu}^{2+}/\text{Cu}) = 0,337 \text{ V}$
 $[\text{Fe}^{2+}] = 0,01\text{M} \quad E^\circ(\text{Fe}^{3+}/\text{Fe}^{2+}) = 0,771 \text{ V}$
 $[\text{Fe}^{3+}] = 0,1\text{M}$
6. Да се пресмета електродниот потенцијал во раствор кој се добива кога во 100 ml раствор на Fe^{2+} јони со концентрација 0,1 M се додаде 99 ml раствор на Ce^{4+} со концентрација 0,1 M.
 $\text{Fe}^{2+} + \text{Ce}^{4+} \rightleftharpoons \text{Fe}^{3+} + \text{Ce}^{3+}$
 $E^\circ(\text{Fe}^{3+}/\text{Fe}^{2+}) = 0,77 \text{ V}; \quad E^\circ(\text{Ce}^{4+}/\text{Ce}^{3+}) = 1,44 \text{ V}$
Одговор: $E = 0,89 \text{ V}$
7. Во кој правец спонтано ќе се одвиваат следниве реакции, под претпоставка дека концентрациите на сите супстанции се еднакви и изнесуваат 1,000 M?
a. $\text{VO}_2^+ + 2\text{H}^+ + e^- \rightleftharpoons \text{VO}^{2+} + \text{H}_2\text{O}$	$E^\circ = + 0.999 \text{ V}$
$\text{UO}_2^{2+} + 4\text{H}^+ + 2e^- \rightleftharpoons \text{U}^{4+} + 2\text{H}_2\text{O}$	$E^\circ = + 0.330 \text{ V}$
b. $\text{Zn}^{2+} + 2e^- \rightleftharpoons \text{Zn(s)}$	$E^\circ = - 0.7628 \text{ V}$
$\text{V}^{3+} + e^- \rightleftharpoons \text{V}^{2+}$	$E^\circ = - 0.255 \text{ V}$
8. Да се пресметаат електродните потенцијали на платинската електрода потопена во раствор во кој
 $\text{Pt} | \text{Sn}^{4+} (1.0 \cdot 10^{-4} \text{ M}); \text{Sn}^{2+} (5.0 \cdot 10^{-3} \text{ M}); E^\circ = + 0.150 \text{ V}$
Одговор: $E = + 0.0998 \text{ V}$
9. Да се пресмета константата на рамнотежа на редокс реакцијата:
 $2\text{Br}^- + \text{Cl}_2 \rightleftharpoons \text{Br}_2 + 2\text{Cl}^-$
 $E^\circ(\text{Br}_2/2\text{Br}^-) = 1,07 \text{ V}; \quad E^\circ(\text{Cl}_2/2\text{Cl}^-) = 1,36 \text{ V}$
Одговор: $6,76 \cdot 10^9$
10. Да се пресмета константата на рамнотежа на редокс реакцијата:
 $\text{Cu} + 2\text{Ag}^+ \rightleftharpoons 2\text{Ag} + \text{Cu}^{2+}$
 $E^\circ(\text{Cu}^{2+}/\text{Cu}) = 0,34 \text{ V}; \quad E^\circ(\text{Ag}^+/\text{Ag}) = 0,8 \text{ V}$
Одговор: $3,92 \cdot 10^{15}$

ГРАВИМЕТРИЈА

1. Да се пресмета гравиметрискиот фактор ако

<i>Вагана форма</i>	<i>Барана супстанца</i>
А) $Mg_2P_2O_7$	P
$M(P) = 30,974 \text{ g/mol}$;	
$M(Mg_2P_2O_7) = 222,568 \text{ g/mol}$	
Одговор: $2M(P)/M(Mg_2P_2O_7) = 0,278$	
Б) $Mg_2P_2O_7$	MgO
$M(MgO) = 40,311 \text{ g/mol}$	
Одговор: $2M(MgO)/M(Mg_2P_2O_7) = 0,362$	
В) Fe_2O_3	Fe_3O_4
$M(Fe_3O_4) = 231,54 \text{ g/mol}$; $M(Fe_2O_3) = 159,69 \text{ g/mol}$	
Одговор: $2M(Fe_3O_4)/3M(Fe_2O_3) = 0,966$	
Г) AgCN	$K_4Fe(CN)_6$
$M(K_4Fe(CN)_6) = 368,36 \text{ g/mol}$; $M(AgCN) = 133,88 \text{ g/mol}$	
Одговор: $M(K_4Fe(CN)_6)/6M(AgCN) = 0,458$	
Д) Ag_2CrO_4	Cr_2O_3
$M(Cr_2O_3) = 151,99 \text{ g/mol}$; $M(Ag_2CrO_4) = 331,73 \text{ g/mol}$	
Одговор: $M(Cr_2O_3)/2M(Ag_2CrO_4) = 0,229$	
2. Од примерок со маса 0,2491 g, исталожени се хлоридите во форма на сребро хлорид. Колкав е масениот удел на хлоридите во примерокот ако при гравиметриската анализа се добиени 0,2183 g AgCl?

$M(Cl) = 35,453 \text{ g/mol}$; $M(AgCl) = 143,32 \text{ g/mol}$

Одговор: 21,68 %
3. Да се пресмета масениот удел на сулфур во јаглен ако со гравиметриска анализа на 1,5 g јаглен се добиени 0,1322 g BaSO₄.

$M(S) = 32,064 \text{ g/mol}$; $M(BaSO_4) = 233,4 \text{ g/mol}$

Одговор: 1,21 %
4. При гравиметриска анализа на 0,2122 g примерок од минерал халкопирит (CuFeS₂), добиени се 0,4525 g BaSO₄. Колкав е масениот удел на CuFeS₂ во примерокот?

$M(CuFeS_2) = 183,51 \text{ g/mol}$; $M(BaSO_4) = 233,4 \text{ g/mol}$

Одговор: 83,83 %
5. Со анализа на 0,144 g легура која содржела само никел и кобалт добиени се 0,2446g талог од никел диметилглиоксим (Ni(DMG)₂). Пресметајте го масениот удел на никел и кобалт во легурата.

$M(Ni) = 58,71 \text{ g/mol}$; $M(Ni(DMG)_2) = 288,94 \text{ g/mol}$

Одговор: $W(Ni) = 34,51 \%$ и $W(Co) = 65,49 \%$

6. Со анализа на 1,2556 g на некој примерок добиени се 0,0229 g Fe_2O_3 , 1,3118 g CaSO_4 и 0,1581 g $\text{Mg}_2\text{P}_2\text{O}_7$. Да се пресмета масениот удел на Fe, CaO и MgO во примерокот.

$M(\text{Fe}) = 55,847 \text{ g/mol}$; $M(\text{Fe}_2\text{O}_3) = 159,69 \text{ g/mol}$; $M(\text{CaO}) = 56,079 \text{ g/mol}$;

$M(\text{CaSO}_4) = 136,14 \text{ g/mol}$; $M(\text{MgO}) = 40,311 \text{ g/mol}$; $M(\text{Mg}_2\text{P}_2\text{O}_7) = 222,568 \text{ g/mol}$

Одговор: $W(\text{Fe}) = 1,28 \%$, $W(\text{CaO}) = 43,04 \%$ и $W(\text{MgO}) = 4,56 \%$

7. Од 15 g на некој пестицид арсенот е исталожен во облик на $\text{MgNH}_4\text{AsO}_4 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$. После филтрирацијата, промивањето и жарењето на талогот добиени се 0,115 g $\text{Mg}_2\text{As}_2\text{O}_7$. Колкав е масениот удел на арсен во примерокот?

$M(\text{As}) = 74,922 \text{ g/mol}$; $M(\text{Mg}_2\text{As}_2\text{O}_7) = 310,464 \text{ g/mol}$

Одговор: 0,37 %

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ "СВ КИРИЛ И МЕТОДИЈ", СКОПЈЕ